

Factsheet Ontwikkelingssamenwerking

In aanloop naar Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023.

Het doel van ontwikkelingssamenwerking is een inclusieve, vreedzame, rechtvaardige en duurzame samenleving voor iedereen, met de focus op groepen en gebieden in de meest kwetsbare posities wereldwijd. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) vormen hierbij een alomvattende rode draad. Het samen optrekken in het bereiken van deze ontwikkelingsdoelen is in het belang van daar én van hier. Niet alleen ontwikkelingsorganisaties en internationale partners zetten zich hiervoor in, maar gelukkig zien wij ook in de maatschappij steun en draagvlak voor internationale samenwerking voor de aanpak van grote uitdagingen als armoede, klimaatverandering, ongelijkheid en gedwongen migratie. Een goede reden dus om ontwikkelingssamenwerking hoog op de politieke en maatschappelijke agenda te blijven zetten.

Hoe staat de wereld ervoor, en waarom is ontwikkelingssamenwerking belangrijk? Ook voor Nederland.

In de afgelopen dertig jaar is extreme armoede wereldwijd enorm gedaald naar ongeveer tien procent van de wereldbevolking.¹ Maar de coronacrisis heeft aan die trend een einde gemaakt: na 30 jaar van vooruitgang wierp de pandemie in 2020 70 miljoen mensen in extreme armoede.² In 2021 nam armoede wereldwijd weliswaar weer wat af, maar veel langzamer dan vóór de pandemie. In 2022 werd deze bescheiden voortgang weer ongedaan gemaakt door de gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne, bijvoorbeeld door de wereldwijde voedselzekerheid. Daarnaast is de ongelijkheid tussen en binnen landen nog steeds extreem hoog. Dat laatste is met name in Sub-Sahara Afrika, het Midden-Oosten en Brazilië het geval.³

Armoede is lang niet de enige uitdaging die zich wereldwijd aandient. Zo waren er in 2021 meer mensen op de vlucht voor oorlog en geweld dan ooit tevoren.⁴ Een recordaantal van 345 miljoen mensen wordt momenteel geconfronteerd met voedselonzekerheid of acute honger.⁵ En het aantal dodelijke slachtoffers door gewapende conflicten is sinds 1994 – het jaar van de Rwandese genocide – nog nooit zo hoog geweest.⁶ De klimaatcrisis verergert al deze problemen en maakt nu al dodelijke slachtoffers, zowel hier als in ontwikkelingslanden.

Ontwikkelingssamenwerking speelt een cruciale rol bij het aanpakken van deze problemen. Met Nederlandse steun werd in 2022 hard gewerkt aan duurzame ontwikkeling. Zo verhoogden 10,6 miljoen kleinschalige boeren in ontwikkelingslanden hun voedselproductie en kregen 3,4 miljoen mensen toegang tot hernieuwbare energie.⁷ Ook op geopolitiek gebied was ontwikkelingssamenwerking van grote waarde. Zo wisten organisaties in ontwikkelingslanden inperkingen van de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht terug te draaien en kregen honderdduizenden mensen toegang tot eerlijke rechtspraak.⁸ Daarmee versterkt

1

[Wereldbank \(2022\)](#)

2 [Wereldbank \(2022\)](#)

3 [VN-Ontwikkelingsprogramma \(2019\)](#)

4 [Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen \(2022\)](#)

5 [Wereldvoedselprogramma \(2023\)](#)

6 [NRC \(2023\)](#)

7 [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#); [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#)

8 [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#); [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#)

ontwikkelingssamenwerking van binnenuit het maatschappelijke tegenwicht tegen autoritaire krachten.

Ook in de toekomst is ontwikkelingssamenwerking, in de vorm van Official Development Assistance (ODA), cruciaal om de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) te halen in 2030. Met name op SDG1 (geen armoede), SDG2 (geen honger), SDG3 (goede gezondheid en welzijn), SDG4 (onderwijs), SDG5 (gendergelijkheid), SDG6 (schoon water en sanitair), SDG10 (ongelijkheid) en SDG13 (klimaatactie) is de achterstand groot.⁹ De OESO schat dat er jaarlijks 3,5 biljoen euro extra nodig is om de SDG's te realiseren.¹⁰

Impactverhalen ontwikkelingsorganisaties

Benieuwd waar ontwikkelingsorganisaties aan werken en wat de impact is van hun werk? Hier staat een online tijdschrift [met diverse verhalen](#) (Engelse versie).

Bron: <https://www.nlontwikkelingssamenwerking.nl/#/results>

Asielkosten, wat hebben die met ontwikkelingssamenwerking te maken?

⁹ [Verenigde Naties \(2022\)](#)

¹⁰ [OESO \(2022\)](#)

Met het oog op de cruciale bijdrage van ontwikkelingssamenwerking aan het aanpakken van wereldwijde uitdagingen, is het onverstandig dat het kabinet Rutte-IV in de Voorjaarsnota 3,4 miljard bezuinigt op de Nederlandse ontwikkelingsinzet.¹¹ Dit geld geeft het kabinet uit aan de eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland. Daarmee is er minder geld beschikbaar voor steun aan aardbevingsslachtoffers in Syrië en Turkije of het versterken van duurzame landbouw op het Afrikaanse continent in tijden van voedselonzekerheid. Terecht spraken de leiders van 24 religieuze en levensbeschouwelijke organisaties zich uit tegen de bezuinigingen,¹² was er een videostatement van bekende Nederlanders¹³ en besteedden zowel de media als de Tweede Kamer veel aandacht aan het onderwerp.¹⁴ De roep om een betrouwbaar ontwikkelingsbudget, waarbij ruimhartige en menswaardige asielopvang in Nederland niet met ontwikkelingsgeld betaald wordt, klinkt luid.

In oktober 2023 kwam het peer-review-rapport over het Nederlandse ontwikkelingsbeleid van de OESO uit¹⁵. Aanbeveling 1 van de OESO is:

- Om de continuïteit en voorspelbaarheid van inzet op ontwikkelingssamenwerking te borgen, moet Nederland zich blijven inzetten om de effecten van fluctuerende asielkosten op ODA te beperken en de positieve trend richting 0,7% van het BNI vasthouden.

In het debat over de Afrikastrategie van 5 oktober jl. stelde minister Schreinemacher (VVD) de vraag of de afspraak over de dekking van asielkosten uit het ontwikkelingsbudget bij de komende kabinetsonderhandelingen “een heel valide vraag om bij een volgende coalitie op tafel te leggen, zeker nu het alleen maar oploopt.” Op dezelfde dag tijdens de algemene financiële beschouwingen zei minister Kaag ook in dezelfde geest: “Een volgend kabinet kan ervoor kiezen de asielkosten op een geheel andere wijze toe te rekenen”.

¹¹ [Partos \(2023\)](#)

¹² [Trouw \(2023\)](#)

¹³ [Partos \(2023\)](#)

¹⁴ [Partos \(2023\)](#)

¹⁵ [OESO \(2023\)](#)

Overzicht verkiezingsprogramma's

	Méer investeren in ontwikkelingssamenwerking (ODA)	<ul style="list-style-type: none"> • Stoppen met betalen asielopvang in Nederland uit ontwikkelingsbudget (Koppeling asielkosten / ODA)
VVD	 <p>“Er blijft geld beschikbaar voor noodhulp en opvang in de regio, maar we stoppen met goedbedoelde maar weinig effectieve projecten.” Zie ook doorberekeningen CPB</p>	 <p>Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.</p>
Nieuw Sociaal Contract	 <p><i>Geen tekst in het programma.</i></p>	 <p><i>Geen tekst in het programma.</i></p>
GroenLinks-PvdA	 <p>“We besteden 0,7% van ons bruto nationaal inkomen aan internationale samenwerking, conform de internationale norm.”</p>	 <p>“We zorgen voor meer zekerheid over het budget dat werkelijk aan internationale samenwerking ten goede komt, en voorkomen zo de huidige praktijk dat ieder jaar een fors en wisselend deel uit het budget wordt besteed aan andere doelen, zoals de eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland.”</p>
PVV	 <p>“We moeten direct stoppen met ontwikkelingshulp. En dat geld in eigen land besteden, aan onze eigen mensen.”</p>	 <p>Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.</p>
BBB	 <p>“Het budget voor ontwikkelingssamenwerking wordt vastgesteld op het gemiddelde percentage van de EU-lidstaten.”</p>	 <p>“De kosten voor eerstejaars asielopvang blijven onderdeel van de ontwikkelingssamenwerking uitgaven.”</p>
D66	 <p>“D66 stelt het structurele budget voor ontwikkelingssamenwerking gelijk aan de internationale norm van 0.7 procent van het Bruto Nationaal Inkomen.”</p>	 <p>“Ontwikkelingsgeld wordt besteed aan ontwikkelingsdoeleinden, niet aan het tegenhouden van asielzoekers.”</p>

Partij voor de Dieren	● "Minimaal 1% van ons bruto nationaal inkomen (bni) wordt besteed aan ontwikkelingssamenwerking."	● "Geld voor ontwikkelingssamenwerking wordt aangewend om mensen elders perspectief te bieden, niet voor migratie- en asielbeleid."
CDA	● "Om globale uitdagingen het hoofd te bieden, streven we ernaar om stapsgewijs de investeringen in ontwikkelingssamenwerking naar het internationaal afgesproken niveau van 0.7% van het BNI te brengen."	● "Daarnaast willen we de eerstejaars asielkosten die ten laste komen van het ontwikkelingsbudget maximeren."
SP	● "We bieden noodhulp en ontwikkelingshulp, waar en wanneer dat nodig is."	● "Ontwikkelingsgeld moet terechtkomen in de ontwikkelingslanden zelf: voor betere zorg, infrastructuur en de economie."
Forum voor Democratie	● "Daarom zijn wij ertegen dat Nederland 0,7% van het BNP aan ontwikkelingssamenwerking wil besteden."	● Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.
ChristenUnie	● "Nederland moet 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) gaan uitgeven uit aan ontwikkelingssamenwerking."	● "Uitgaven voor de opvang van asielzoekers of het stimuleren van de Nederlandse handel zouden niet meer ten koste moeten gaan van het budget voor ontwikkelingssamenwerking."
Volt	● "Volt wil dat 1% van het Europese (en Nederlandse) bbp naar ontwikkelingssamenwerking gaat en dat we ontwikkelingssamenwerking in Europees verband organiseren."	● Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.
SGP	● "De 0,7%-norm die in OESO-verband is afgesproken blijft een waardevol ijkpunt."	● "Het ontwikkelingsbudget wordt niet langer uitgehold door het in te zetten voor opvang van asielzoekers in Nederland. Hiertoe wordt een 'plafond' ingesteld."
JA21	● "Ontwikkelingshulp afschaffen met uitzondering van noodhulp en steun aan opvang in de regio."	● Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.
BIJ1	●	●

	“Het budget voor internationale armoedebestrijding wordt opgehoogd tot 1% van het Bruto Nationaal Product (BNP).”	Inschatting op basis van stemgedrag in de Tweede Kamer.
DENK	● “Het budget voor ontwikkelingsamenwerking bedraagt minimaal 0,7% van het Bruto Nationaal Product.”	● “Wij stoppen met het gebruiken van ontwikkelingsgelden voor de opvang van asielzoekers en het beperken van migratie.”
BVNL	● “Stoppen met ontwikkelingsamenwerking, want ontwikkelingsgeld eindigt zelden op de plek waarvoor het bedoeld is.”	● “Stoppen met ontwikkelingsamenwerking, want ontwikkelingsgeld eindigt zelden op de plek waarvoor het bedoeld is.”

Toelichting

VVD

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma.
- **0,7%-norm:** “We kijken naar wat nodig is, niet naar vaste percentages. Er blijft geld beschikbaar voor noodhulp en opvang in de regio, maar we stoppen met goedbedoelde maar weinig effectieve projecten.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** Geen concrete tekst in het verkiezingsprogramma, kleurcode op basis van standpunt tot nu toe tijdens debatten.

NSC

- **Heeft nog geen verkiezingsprogramma gepubliceerd**

GL-PvdA

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “We besteden 0,7% van ons bruto nationaal inkomen aan internationale samenwerking, conform de internationale norm. We zorgen voor meer zekerheid over het budget dat werkelijk aan internationale samenwerking ten goede komt, en voorkomen zo de huidige praktijk dat ieder jaar een fors en wisselend deel uit het budget wordt besteed aan andere doelen, zoals de eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “We zorgen voor meer zekerheid over het budget dat werkelijk aan internationale samenwerking ten goede komt, en voorkomen zo de huidige praktijk dat ieder jaar een fors en wisselend deel uit het budget wordt besteed aan andere doelen, zoals de eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland.”

PVV

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “We moeten direct stoppen met ontwikkelingshulp. En dat geldt in eigen land besteden, aan onze eigen mensen.”

BBB

- **Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma**
- **0,7%-norm:** “We komen onze afspraken met internationale organisaties als de VN, NAVO en EU natuurlijk na, maar leggen onze focus op doelgerichte ontwikkelingsamenwerking met

landen waarmee we een speciale relatie hebben of kunnen onderhouden.” Maar ook: “Het budget voor ontwikkelingssamenwerking wordt, voor de gehele kabinetsperiode, vastgesteld op het gemiddelde percentage van wat de EU-lidstaten volgens de OESO/DAC norm in 2023 aan ontwikkelingssamenwerking hebben besteed.”

- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Ontwikkelingssamenwerking moet ook in dienst staan van Nederlandse doelen als migratiereductie, het versterken van bilaterale relaties en edelmetalen veiligstellen.” En: “De official Development Aid (ODA) toerekeningen aan ontwikkelingssamenwerking voor asielopvang en EU OS-uitgaven worden geactualiseerd. Conform de OESO/DAC blijven deze onderdeel van de OS uitgaven.”

D66

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Voldoende budget is noodzakelijk voor het halen van de ontwikkelingsdoelen. D66 stelt daarom het structurele budget voor ontwikkelingssamenwerking gelijk aan de internationale norm van 0.7 procent van het Bruto Nationaal Inkomen. Er komt een maximum op het bedrag aan ODA geld dat kan worden ingezet voor de opvang van asielzoekers binnen Nederland.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Ontwikkelingshulp mag niet afhankelijk zijn van samenwerking op het gebied van uitgeprocedeerde asielzoekers. Ontwikkelingsgeld wordt dan ook besteed aan ontwikkelingsdoeleinden, niet aan het tegenhouden van asielzoekers.”

PvdD

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Minimaal 1% van ons bruto nationaal inkomen (bni) wordt besteed aan ontwikkelingssamenwerking.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Geld voor ontwikkelingssamenwerking wordt aangewend om mensen elders perspectief te bieden, niet voor migratie- en asielbeleid.”

CDA

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma.
- **0,7%-norm:** “Om globale uitdagingen het hoofd te bieden, streven we ernaar om stapsgewijs de investeringen in ontwikkelingssamenwerking naar het internationaal afgesproken niveau van 0.7% van het BNI te brengen.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Daarnaast willen we de eerstejaars asielkosten die ten laste komen van het ontwikkelingsbudget (ODA) maximeren, zodat het ontwikkelingsbudget zo effectief mogelijk buiten de eigen landsgrenzen kan worden ingezet.”

SP

- **0,7%-norm:** “We bieden noodhulp en ontwikkelingshulp, waar en wanneer dat nodig is. Ontwikkelingsgeld moet terechtkomen in de ontwikkelingslanden zelf: voor betere zorg, infrastructuur en de economie.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Ontwikkelingsgeld moet terechtkomen in de ontwikkelingslanden zelf: voor betere zorg, infrastructuur en de economie.”

FvD

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma.
- **0,7%-norm:** “Daarom zijn wij ertegen dat Nederland 0,7% van het BNP aan ontwikkelingssamenwerking wil besteden - ook al verklaarden de Verenigde Naties dit onlangs tot norm. Wij begrijpen dat een meerderheid van de lidstaten van de Verenigde

Naties graag zien dat een klein aantal rijkere landen hen betalen – zo gaat het in de Europese Unie ook – maar wij zien geen enkele reden voor deze heffing.”

- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Daarom zijn wij ertegen dat Nederland 0,7% van het BNP aan ontwikkelingssamenwerking wil besteden - ook al verklaarden de Verenigde Naties dit onlangs tot norm. Wij begrijpen dat een meerderheid van de lidstaten van de Verenigde Naties graag zien dat een klein aantal rijkere landen hen betalen – zo gaat het in de Europese Unie ook – maar wij zien geen enkele reden voor deze heffing.”

CU

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Reserveer meer geld voor ontwikkelingssamenwerking. Nederland moet 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) gaan uitgeven uit aan ontwikkelingssamenwerking.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Uitgaven voor de opvang van asielzoekers of het stimuleren van de Nederlandse handel zouden niet meer ten koste moeten gaan van het budget voor ontwikkelingssamenwerking.”

Volt

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Volt wil dat 1% van het Europese (en Nederlandse) bbp naar ontwikkelingssamenwerking gaat en dat we ontwikkelingssamenwerking in Europees verband organiseren.”

SGP

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Bij recht doen hoort daarnaast dat we onze naasten in nood een helpende hand bieden. De allerarmsten kunnen we helpen met een ruimhartig ontwikkelingsbudget voor acute noodhulp, genoeg (drink)water en voedsel, versterking van het onderwijs en rechtsbescherming

DENK

- **Nog geen verkiezingsprogramma gepubliceerd**

JA21

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma
- **0,7%-norm:** “Ontwikkelingshulp afschaffen met uitzondering van noodhulp en steun aan opvang in de regio.”
- **Asielkosten betaald uit ontwikkelingsbudget:** “Proceskosten van zaken tegen criminele asielzoekers betalen uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking.” Inschatting op basis hiervan is dat JA21 voorstander is van het betalen van asielkosten met ontwikkelingsgeld.

BIJ1

- Zie [hier](#) voor het verkiezingsprogramma.
- **0,7%-norm:** “Het budget voor internationale armoedebestrijding wordt opgehoogd tot 1% van het Bruto Nationaal Product (BNP).”
- **SDG's wereldwijd:** “Het beschermen van mensenrechten en het wereldwijd behalen van de SDG's staat centraal in ons buitenlandbeleid.”

Contact

Partos is de branchevereniging voor ontwikkelingssamenwerking en verenigt meer dan 100 Nederlandse organisaties die werken aan internationale rechtvaardigheid & solidariteit. Samen met hen zetten wij ons in voor een rechtvaardige en duurzame wereld.

Voor interviews en/of reacties kunt u contact opnemen met Sera Koolmees (communicatie) sera@partos.nl /0625051789 of Koos de Bruijn (Politiek adviseur) koos@partos.nl / 0624204655.